УДК 657.631

Людмила Матвійчук (Україна)

JEL classification: M41

Людмила МАТВІЙЧУК

здобувач,

Тернопільський національний економічний
університет, Україна

E-mail: lm_audit@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-3384-4261>

© Людмила Матвійчук, 2020

Отримано: 28.01.2020 р.

Прорецензовано: 12.02.2020 р.

Рекомендовано до друку: 26.02.2020 р.

Опубліковано: 28.02.2020 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Важливою умовою розвитку аграрного сектору є своєчасно одержана надійна й повна облікова інформація про наявність і стан основних засобів для цілей управління їх використанням. Значною мірою ефективність цього виду активів визначається якістю управлінських рішень. З огляду на це, є необхідність застосування методів аналізу, як однієї з найважливіших функцій управління, в процесі проведення аудиту основних засобів, що дозволить правильно оцінювати й контролювати їх використання. Застосування аналізу як інструмента оцінки системи внутрішнього аудиту повною мірою відповідає завданням створення ефективного управління основними засобами і дозволить раціонально їх використовувати завдяки своєчасному виявленню та ліквідації негативних впливів на систему внутрішнього аудиту та результативність її використання.

Мета. Метою написання статті є оцінка існуючих засад аудиту основних засобів в аграрному секторі економіки та обґрунтування на їх основі організаційної схеми проведення внутрішнього аудиту в сільськогосподарських підприємствах.

Результати. На основі обґрунтування принципів здійснення аудиторської діяльності визначено напрями діяльності служби внутрішнього аудиту сільськогосподарських підприємств. Дослідження питання формування цілей і функцій створення підрозділу внутрішнього аудиту на підприємствах уможливило розробку схеми організації внутрішнього аудиту в аграрному секторі. На цій основі запропоновано методіку внутрішнього аудиту основних засобів за базовими напрямками, а також етапи його проведення. Встановлено особливості внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах, яка передбачає системність у здійсненні оцінки та контролю його якості.

Матвійчук Л. Обґрунтування напрямів організації внутрішнього аудиту основних засобів сільськогосподарських підприємств. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Частина 1. С. 231-240.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.231>

Ключові слова: аудит; внутрішній аудит; організація; якість аудиту; основні засоби; сільськогосподарські підприємства.

Lyudmyla MATVIYCHUK

PhD student,

Ternopil National Economic University, Ukraine

E-mail: lm_audit@ukr.net

© Lyudmyla Matviychuk, 2020

Received: 28.01.2020

Revised: 12.02.2020

Accepted: 26.02.2020

Online publication date: 28.02.2020

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

SUBSTANTIATION OF THE DIRECTIONS OF ORGANIZATION OF INTERNAL AUDIT OF FIXED ASSETS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

ABSTRACT

Introduction. An important condition for the development of the agricultural sector is the timely receipt of reliable and complete accounting information on the availability and condition of fixed assets for the purposes of managing their use. To a large extent, the effectiveness of this type of assets is determined by the quality of management decisions. Given this, there is a need to use methods of analysis, as one of the most important management functions in the audit of fixed assets, which will properly assess and control their use. The use of analysis as a tool for evaluating the internal audit system fully meets the objectives of creating effective management of fixed assets and will allow their rational use through timely detection and elimination of negative impacts on the internal audit system and its effectiveness.

Purpose. The purpose of writing this article is to assess the existing principles of audit of fixed assets in the agricultural sector of the economy and justify on their basis the organizational scheme of internal audit in agricultural enterprises.

Results. Based on the substantiation of the principles of audit activity, the directions of activity of the internal audit service of agricultural enterprises are determined. The study of the formation of goals and functions of the internal audit unit at enterprises made it possible to develop a scheme for the organization of internal audit in the agricultural sector. On this basis, the method of internal audit of fixed assets in the basic areas, as well as the stages of its implementation. The peculiarity of the internal audit at agricultural enterprises is established, which provides for a systematic assessment and control of its quality.

Matviychuk, L. (2020). Substantiation of the directions of organization of internal audit of fixed assets of agricultural enterprises. *Economic analysis*, 30 (1, Part 1), 231-240.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.231>

Keywords: audit; internal audit; organization; audit quality; fixed assets; agricultural enterprises.

Вступ

У конкурентному середовищі розвитку та функціонування аграрних підприємств основні засоби виступають головним елементом виробничого потенціалу. Основною умовою розвитку аграрного сектора є, в першу чергу, своєчасно одержана надійна й повна облікова інформація про наявність і стан основних засобів, що дозволить контролювати та ефективно використовувати їх для здійснення виробничої діяльності кожного підприємства.

В цьому плані корисним є застосування аналізу, як однієї з найважливіших функцій управління, в процесі проведення аудиту основних засобів, що дозволить правильно оцінювати й контролювати їх використання. Застосування аналізу як інструмента оцінки системи внутрішнього аудиту повною мірою відповідає завданням створення ефективного управління основними засобами і дозволить раціонально їх використовувати завдяки своєчасному виявленню та ліквідації негативних впливів на систему внутрішнього аудиту та результативність її використання.

Результати функціонування такої внутрішньої інституції як підрозділ внутрішнього аудиту (для великих корпорацій) чи фізична особа – внутрішній аудитор (для невеликих підприємств) дозволять сформувати систему резервів покращення діяльності і подолання можливих ризиків відповідно до ринкової ситуації, що забезпечить ефективне господарювання сільськогосподарського підприємства в конкурентному середовищі через досягнення більш раціонального використання його основних засобів.

Дослідження наукової літератури та економічних джерел щодо обґрунтованості завдань здійснення аналізу ефективного використання основних засобів на підприємствах дозволяє зробити висновок про те, що у вчених-економістів, а саме: М. Д. Білик, О. В. Павловської [1], Б. Є. Грабовецького [6], П. Я. Поповича [11], Г. В. Савицької [12] немає єдиної позиції з приводу визначеного питання.

На нашу думку, усі визначені науковцями завдання аналізу основних засобів є доцільними, проте під час внутрішнього аудиту з використанням методів і інструментів аналізу, необхідно звернути особливу увагу не тільки на методи обчислення амортизації основних засобів (адже вони прямо впливають на суму зносу та ступінь фізичного і морального зносу), а й на раціональність використання цих активів.

Українські науковці М. І. Бондар [2], О. В. Гамова [3], Л. В. Гуцаленко [7], М. Ф. Огійчук [8], Ю. В. Подмешальська [10], Б. Ф. Усач [13], О. В. Філозопа [14], М. О. Хричікова [15], не мають

єдиної постановки завдань з методології проведення аудиту основних засобів, на що вказує проведений нами аналіз доступних літературних джерел. Відповідно, кожен із них пропонує свій комплекс завдань для проведення аудиторської перевірки.

Вважаємо, що важливим завданням в процесі проведення аудиторської перевірки є оцінка правильності ведення внутрішнього аудиту щодо основних засобів у сільськогосподарських підприємствах, правильності обчислення зносу основних засобів і означення витрат на їх ремонт.

З метою удосконалення проведення аудиторської перевірки необхідно представити завдання вченими-економістами доповнити наступними пунктами, а саме:

- перевірка правильності віднесення об'єктів у склад основних засобів щодо вимог нормативно-правових актів;
- перевірка правильності проведення класифікації основних засобів та означення мінімально допустимих строків корисного використання відповідно до норм Податкового кодексу України;
- перевірка правильності обчислення сум дооцінки зносу та відображення їх в бухгалтерських документах;
- перевірка обчислення амортизації та її термінів;
- перевірка правильності обчислення ПДВ щодо основних засобів, котрі потребують монтажу та ремонту після придбання.

Аналізуючи наукові дослідження вчених, приходимо до висновку, що якісно проведений внутрішній аудит основних засобів на сільськогосподарських підприємствах за посередництва використання методів аналізу та його прийомів і підходів, передбачає використання широко спектру інформаційних джерел, що дозволить якісне виконання поставлених завдань та забезпечить прийняття ефективних управлінських рішень для стратегічного розвитку.

Мета статті

Метою написання статті є оцінка існуючих засад аудиту основних засобів в аграрному секторі економіки та обґрунтування на їх основі організаційної схеми проведення внутрішнього аудиту в сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження

Суттєвою перевагою функціонування служби внутрішнього аудиту є якісне проведення перевірки виробничого процесу з урахуванням специфіки діяльності підприємства, що дозволить вчасно виявити кризові ситуації та потенційні резерви підприємства з метою збільшення його

прибутковості. Створюючи службу внутрішнього аудиту на аграрному підприємстві, керівництво повинно чітко визначити його основні напрями й завдання, які мають бути виконані.

Головними напрямками діяльності служби внутрішнього аудиту вважаємо такі:

- проведення оцінки та аналізу системи внутрішнього контролю та управління ризиками;
- перевірка підприємства зовнішніми аудиторами повинна проходити за участі фахівців служби внутрішнього аудиту;
- дослідження на підприємстві проблемних питань пов'язаних з зловживаннями, шахрайствами та розкраданнями майна.

У діяльності служби внутрішнього аудиту основним є здійснення перевірки відповідно до потреб керівництва підприємства з урахуванням специфіки його діяльності. Тому, незважаючи на безумовні переваги наявності у організації служби внутрішнього аудиту, для забезпечення і управління якістю виконаних робіт аудитором, необхідно орієнтуватись на застосування різних принципів побудови системи якості, які будуть відповідати потребам і потенціалу сільськогосподарського підприємства.

З урахуванням вищевикладеного, вважаємо, що пріоритетним елементом для впровадження служби внутрішнього аудиту на підприємстві з практичної точки зору виступає постійна перевірка діяльності, що дозволить забезпечити його фінансову стабільність та інвестиційну привабливість.

Іншими словами, доцільно реалізувати принцип орієнтації на користувача як додатковий елемент системи внутрішнього контролю якості внутрішнього аудиту. Головним її завданням має бути налаштованість на розуміння поточних і майбутніх потреб користувачів інформації щодо якості діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання, виконання їхніх стратегічних програм розвитку і прагнення до отримання нових результатів. Відповідно до цього має бути сформована й організаційна складова контролю якості служби внутрішнього аудиту на підприємстві.

Досліджуючи питання створення внутрішнього аудиту на сільськогосподарському підприємстві орієнтуємось на його цілі, принципи і функції, котрі він буде виконувати.

Результатом дослідження даного питання виступає запропонована розроблена схема

внутрішнього аудиту на сільськогосподарському підприємстві (рис. 1).

Така схема внутрішнього аудиту дозволить посилити дієвість системи управління функціонування сільськогосподарських підприємств, зокрема в частині ефективного використання основних засобів, за умови запровадження дієвої методики його проведення.

За результатами проведених досліджень пропонуємо методику внутрішнього аудиту основних засобів представити за наступними напрямками:

- ознайомлення з обліковою політикою підприємства щодо основних засобів (поняття, класифікація, методи обчислення амортизації тощо);
- встановлення рівня забезпечення бухгалтерії сільськогосподарського підприємства діючими нормативними документами щодо обліку основних засобів;
- дослідження результатів останньої інвентаризації основних засобів на підприємстві;
- дослідження наказів керівництва про функціонування на підприємстві комісії зі списання основних засобів та ідентифікації матеріально відповідальних осіб;
- перевірка правильності введення інвентарних карток та картотеки основних засобів;
- дослідження даних синтетичного й аналітичного обліку та встановлення відповідності щодо балансу підприємства;
- виявлення орендованих основних засобів та дослідження договорів оренди щодо правильності ведення їх обліку.

Служба внутрішнього аудиту повинна використовувати комплексне дослідження об'єктів основних засобів, охопивши всі його аспекти при прийнятному рівні аудиторського ризику. Правильно організований процес проведення аудиту об'єктів основних засобів на підприємстві дозволить підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва.

Орієнтуючись на цілі внутрішнього аудиту підприємства, пропонуємо проводити аудит об'єктів основних засобів за наступними напрямками: планування, перевірка, контроль, результативність (рис. 2).

Рис. 1. Схема внутрішнього аудиту в аграрних підприємствах

Джерело: розроблено автором.

Рис. 2. Етапи проведення внутрішнього аудиту основних засобів

Джерело: розроблено автором.

На етапі планування аудитором складається програма здійснення аудиту з метою оцінювання розмірів ризику внутрішнього контролю та вказуються терміни проведення аудиторських тестів і процедур. Важливим завданням на цьому етапі виступає адекватна оцінка об'єктів основних засобів, адже вони виступають основним ресурсом, який служить для провадження діяльності загалом.

На етапі перевірки фахівцями внутрішнього аудиту проводиться оцінка наявних об'єктів основних засобів на підприємстві. Важливим аспектом аудиту на цьому рівні виступає розподіл основних засобів на власні та орендовані, і наявність усіх необхідних документів на здійснення операцій з ними.

Також, важливим на даному етапі виступає якість проведення інвентаризації та введення інвентарного пооб'єктного обліку об'єктів основних засобів у експлуатацію, а також рівень забезпеченості ними, ступінь зносу, матеріально відповідальні особи тощо. Тобто, важливим завданням на етапі перевірки виступає аудит наявності первинної документації на всі господарські операції з основними засобами.

Основним завданням етапу контролю в аудиті виступає документально-аналітична перевірка всіх господарських операцій щодо об'єктів основних засобів. Оцінку операцій, пов'язаних з надходженням основних засобів, пропонуємо здійснювати за такими напрямками, а саме: придбання основних засобів за кошти, придбання основних засобів в обмін на інші активи, безоплатно одержаних основних засобів, отримання основних засобів як внесок до статутного капіталу, отримання основних засобів в оренду.

Оцінку блоку операцій, які здійснюються під час експлуатації основних засобів, пропонуємо здійснювати за наступними напрямками: порядок обчислення амортизаційних відрахувань, поліпшення (ремонт, реконструкція, модернізація тощо) основних засобів, порядок проведення переоцінки основних засобів, консервація основних засобів, порядок зменшення корисності основних засобів. По блоку операцій, пов'язаних з вибуттям основних засобів, пропонуємо здійснювати аудит за такими категоріями: продаж основних засобів за кошти, продаж основних засобів за бартер, безоплатна передача основних засобів, передача основних засобів як внесок до статутного фонду, повернення орендного об'єкта основних засобів,

ліквідація основних засобів.

Останнім етапом здійснення внутрішнього аудиту службою підприємства є результативність, тобто фахівцями представляються результати проведеної ними роботи щодо здійснення аудиту основних засобів на сільськогосподарському підприємстві. На основі результатів перевірки ними формується аудиторський висновок, в якому пропонуються варіанти уникнення помилок і можливості застосування резервів з метою покращення діяльності підприємства.

Таким чином, з організаційної точки зору, дослідження зазначеного напрямку проведення аудиту основних засобів є пріоритетним щодо її стратегічної орієнтації на конкретний результат, в тому числі з урахуванням рекомендованих принципів управління та відповідною побудовою системи внутрішнього контролю. Складність опису даного підходу полягає в тому, що на практиці важко звести в єдине ціле велике різноманіття проведених оцінок щодо об'єктів основних засобів.

Особливістю внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах є і необхідність здійснення контролю його якості [9, с. 38-39]. За твердженням вчених проведення таких досліджень відбувається відповідно до критеріїв оцінки діяльності підприємства, яку розглядають за п'ятибальною системою.

То ж застосувавши даний досвід, здійснимо адаптацію пропонованої системи до специфіки аграрних підприємств. Для цього розмежуємо: 1 рівень «Становлення», 2 рівень «Розвиток», 3 рівень «Діяльність», 4 рівень «Зрілість», 5 рівень «Приклад»).

Оцінка провадиться за кожним з вищевказаних видів внутрішньої аудиторської діяльності у вигляді відповідей на запитання за кожним ключовим й другорядним критеріями (відповідає чи не відповідає встановленому критерію).

У різних джерелах детально прописані всі критерії для оцінки й означення кінцевих її результатів [4; 5; 9, с. 6]. Однак в ньому немає рекомендацій щодо того, яким чином можуть бути усунені виявлені недоліки, котрі негативно позначаються на якості аудиторської діяльності всередині суб'єкта господарювання.

На наш погляд, щодо кожного з вищевказаних рівнів пропонуємо провести наступні рекомендації. Пропозиції щодо організаційно-правових засад функціонування підрозділу внутрішнього аудиту суб'єктів аграрного сектору подані в табл. 1.

Таблиця 1. Рекомендовані заходи, які слід реалізувати після проведення контролю якості внутрішнього аудиту на підприємстві. *

Рівні стану внутрішнього аудиту	Заходи з усунення недоліків
1 рівень «Становлення»	<p><i>1. Статус, структура та незалежність підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - увести в штат сертифікованого аудитора (додаткові вимоги: стаж роботи не менше 1 року, освітній рівень – магістр, спеціалізація «Облік і оподаткування»). <p><i>2. Спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснити аналіз посадових інструкцій та встановити можливі варіанти розширення обов'язків і повноважень внутрішніх аудиторів. <p><i>3. Дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - застосувати адміністративне (або фінансове) покарання за недотримання етичних норм щодо внутрішнього аудитора _____ П.І.Б. <p><i>4. Організаційно-правова взаємодія керівника підрозділу з керівником органу:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - впровадити безперешкодну комунікаційну мережу зв'язку внутрішнього аудитора з керівництвом різних ланок управління сільськогосподарським підприємством.
2 рівень «Розвиток»	<p><i>1. Статус, структура та незалежність підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечити проходження підвищення кваліфікації сертифікованого аудитора та інших працівників відділу внутрішнього аудиту (додаткові вимоги: отримання сертифіката, отримання диплома). <p><i>2. Спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - реалізувати в програмному продукті додаток «Внутрішній оперативний контроль (аудит)». <p><i>3. Дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечити участь аудиторів в психологічному тренінгу. <p><i>4. Організаційно-правова взаємодія керівника підрозділу з керівником підприємства:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечити телекомунікаційний комп'ютерний зв'язок в режимі реального часу.
3 рівень «Діяльність»	<p><i>1. Статус, структура та незалежність підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - організація стажування, в тому числі закордонного. <p><i>2. Спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - комп'ютеризувати процес аудиту та формування звітної документації. <p><i>3. Дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - регулярне проведення психологічних та релаксаційних заходів і навчань (в т.ч. з питань аудиторської етики).
4 рівень «Зрілість»,	<p><i>1. Статус, структура та незалежність підрозділу внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечити підвищення рівня заробітної плати аудитора. <p><i>2. Спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - оптимізувати функціональні повноваження аудиторів і технічну складову аудиту.
5 рівень «Приклад»)	Закріплювати отримані результати через розвиток механізмів стимулювання до якісного виконання професійних обов'язків.

Джерело: розроблено автором на основі аналізу чинної практики.

Такі таблиці необхідно визначати щодо кожного окремо взятого аспекту. Розробка типових заходів оптимізує роботу, а їх практичне використання позитивно позначиться на забезпеченні якості аудиторської діяльності підрозділів (контролерів) внутрішнього аудиту сільськогосподарських підприємств.

Проаналізувавши основні елементи організаційно-інформаційної моделі комплексної системи управління та проведені нами дослідження можемо виокремити переваги й недоліки функціонування служби внутрішнього аудиту для підприємств (табл. 2).

Таблиця 2. Переваги й недоліки внутрішнього аудиту в аграрному секторі

Переваги	Недоліки
детальне дослідження прихованих резервів сільськогосподарського підприємства;	складність сприйняття критики аудиторів керівними працівниками;
збільшення прибутковості підприємства за рахунок постійних перевірок щодо дотримання нормативно-правових актів;	недостатня кількість нормативно-правових актів щодо порядку проведення внутрішнього аудиту;
знання специфіки діяльності свого підприємства та його внутрішньої культури;	відсутність типових форм документів щодо ведення внутрішнього аудиту;
використання результатів внутрішнього аудиту щодо розвитку діяльності;	брак кваліфікованих спеціалістів для проведення внутрішнього аудиту;
наявність служби внутрішнього аудиту на підприємстві збільшує його інвестиційну привабливість;	незацікавленість керівництва з метою приховування діяльності підприємства з порушенням чинного законодавства;
можливість використання конфіденційної інформації;	збільшення витрат підприємства на утримання служби внутрішнього аудиту
зменшення витрат підприємства стосовно штрафів та неустойки;	складність забезпечення необхідного рівня об'єктивної інформації щодо результатів перевірки.
зменшення рівня розкрадання і шахрайства щодо активів підприємства;	
порівняно невеликі витрати коштів на проведення аудиту	
покращення ефективності організаційної структури підприємства;	
комп'ютеризація процесів внутрішнього аудиту.	

Джерело: розроблено автором.

Проведений аналіз позитивних і негативних моментів щодо створення служби внутрішнього аудиту в аграрних підприємствах, в тому числі їх функціонування для проведення аудиту основних засобів, дозволяє сформулювати можливі проблеми, які можуть виникати, а саме:

- узгодженість між власником і керівництвом підприємства щодо умов функціонування служби внутрішнього аудиту;
- розроблення внутрішніх стандартів аудиту відповідно до специфіки діяльності підприємства;
- кваліфікації фахівців щодо проведення внутрішнього аудиту на підприємстві;
- прийняття адекватних рішень щодо управління підприємством в умовах кризи;
- притягнення до відповідальності осіб, що допустили порушення в процесі діяльності;
- створення збалансованих відносин між службою внутрішнього аудиту та підрозділами підприємства з метою надання консультацій

щодо розкриття сутності процесів відповідно до повноважень аудиторів.

Висновки і перспективи подальших досліджень

Отже, проведене нами дослідження показує важливість впровадження служби внутрішнього аудиту у діяльності підприємств, що дозволить мінімізувати різноманітні ризики, пов'язані з веденням обліку і управління активами та зобов'язаннями. Роль внутрішнього аудиту в цьому контексті полягає у постійній перевірці та оцінюванні роботи підрозділів підприємства з метою забезпечення ефективного використання ними наявних ресурсів.

Запропонований підхід до організації проведення внутрішнього аудиту використання основних засобів у сільськогосподарських підприємствах за розробленою схемою і методикою забезпечить більш раціональне використання об'єктів основних засобів й сприятиме посиленню їх конкурентних позицій на ринку аграрної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
2. Бондар М. І. Облік і аудит основних засобів (на матеріалах агропромислових підприємств Київської області: автореф. дис....канд.ек.наук: спец. 08.06.04 / М.І. Бондар. Київ, 2011. 23 с.
3. Гамова О. В., Козачок І. А., Матюхіна С. О. Удосконалення аудиту стану та руху основних засобів на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 4. С. 62-71.
4. Гноєва І. М. Винник С. М. Якість аудиторських послуг. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2013. №1 (78). С. 181-186.
5. Гончарук С. М. Контроль якості аудиторських послуг. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.9. С.156-160.
6. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
7. Гуцаленко Л. В., Гловчук А. С., Ковальчук І. В. Організація обліку та аудиту основних засобів. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 8. С. 741-747.
8. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит: організація і методика: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. допов. Київ: Алєрта, 2012. 664 с.
9. Оцінка якості внутрішнього аудиту в державних органах: методичний посібник. Київ: Міністерство фінансів України, 2018. 152 с. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Posibnyk_Q_2018.pdf.
10. Подмешальська Ю. В., Феюфанов Л. К., Качан К. А. Удосконалення аудиту основних засобів. *Агросвіт*. 2020. №3. С. 118-129.
11. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 416 с.
12. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. 3-тє вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2007. 668 с.
13. Усач Б. Ф. Душко З. О., Колос М. М. Організація і методика аудиту: Підручник. Київ: Знання, 2006. 295 с.
14. Філозоф О. В. Організація процесу внутрішнього аудиту на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2009. Випуск1(13). С. 369-374.
15. Хричкова М. О. Особливості аудиту основних засобів. *Управління розвитком*. 2014. №12. С. 89-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_12_46.

REFERENCES

1. Bilyk, M. D., Pavlovskaya, O. V., Prytuliak, N. M. & Nevmerzhytska, N. Yu. (2005). *Financial analysis*. Kyiv: KNEU.
2. Bondar, M.I. (2001). Accounting and audit of fixed assets (for example, agricultural enterprises of the Kyiv region), Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.04, Kyiv.
3. Hamova, O. V., Kozachok, I. A. & Matiukhina S. O. (2019). Improving the audit of the condition and movement of fixed assets at the enterprise. *Investments: practice and experience*, 4, 62-71.
4. Hnoieva, I. M., Vynnyk, S. M. (2013). Quality of audit services. *Bulletin of KrNU named after Mykhailo Ostrohradskyi*, 1(78), 181-186.
5. Honcharuk, S. M. (2011). Quality control of audit services. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, 21.9, 156-160.
6. Hrabovetsky, B. Ye. (2009). *Economic analysis*. Kyiv: Center for Educational Literature.
7. Hutsalenko, L. V., Hlovyyuk, A. S. & Kovalchuk, I. V. (2017). Organization of accounting and auditing of fixed assets. *Economy and society*, 8, 741-747.
8. Ohychuk, M. F., Novikov, I. T. & Rahulina, I. I. (2012). Audit: organization and methods. Kyiv: Alerta.
9. Estimation of quality of internal audit in state bodies: methodical manual. (2018). Kyiv: Ministry of Finance of Ukraine.
10. Podmeshalska, Yu. V., Feofanov L. K. & Kachan K. A. (2020). Improvement of audit of fixed assets. *Agrosvit*, 3, 118-129.
11. Popovych, P. Ya. (2004). *Economic analysis of business entities*. Ternopil: Economic Thought.
12. Savitska, G. V. (2007). *Economic analysis of the enterprise*. Kyiv: Znannia.
13. Usach, B. F., Dushko, Z. O., Kolos, M. M. (2006). *Organization and methods of audit*. Kyiv: Znannia.
14. Filozop, O. V. (2009). Organization of the internal audit process at the enterprise. *Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 1 (13). 369-374.
15. Khrychikova, M. O. (2014). Features of the audit of fixed assets. *Development management*, 12, 89-91.